

HUKUK EĞİTİMİNDE FARKLI BİR YAKLAŞIM: BİR BANKA HUKUKU DERSİNİN ARDINDAN

LAW EDUCATION WITH A DIFFERENT APPROACH: AFTER A BANKING LAW LESSON

Ozan CAN*

Özet: Başta ülkemiz olmak üzere, dünyanın gereksinim duyduğu hukukçu tipi değişmiştir. Artık diyalektik düşünce ile olaylara bakan, araştırma yeteneği gelişmiş, bilimsel metodu her durumda uygulayan hukukçulara ihtiyaç vardır. Çünkü her alanda olduğu gibi hukukta da bilgi gitgide derinleşmektedir. Bu derin bilgi deryasında boğulmamak için hukukçunun bu ilkeleri içeren iyi bir eğitim alması gerekmektedir. Geleneksel model olarak adlandırabileceğimiz, bir kitaba bağlı kalan öğretim üyesinin ders anlattığı sistemin bu ilkeleri ne kadar barındırdığı şüphelidir. Bu nedenle, hukuk fakültelerinde geleneksel model ile eğitim öğretim yanında farklı yaklaşımların uygulanması kaçınılmazdır. Öğretim üyesinin yönlendirici bir rol oynadığı, öğrenci odaklı, araştırmayı teşvik eden, ortak çalışmanın sergilendiği, öğrencilerin okuma, yazma ve sunma tekniğinin geliştirilmesini hedefleyen bir eğitimin geleneksel modele göre daha yararlı sonuçlar doğurabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Hukuk Fakülteleri, hukuk eğitimi, hukuk öğrencisi, banka hukuku, eğitim modelleri, ödev uygulaması, arasınay, yılsonu sınavı.

Abstract: The type of legal counsellor needed in many countries in the world, particularly in our country has already changed. The legal counsellors who make assessments in dialectical manner with ability to research and apply scientific methods in any case, are now needed. It is because, as in the case of other fields of specialization, knowledge gets deeper and deeper in view of legal counsellors. In order not to be drowned in the sea of knowledge, the legal counsellors should be well trained. The traditional method, in other words, the system in which the academicians present their lecture based on the books, is still a matter of doubt in view of the principles concerned. Therefore, it is inevitable to apply dissimilar approaches in education at the Faculty of Laws, in addition to the traditional models. It is considered that the educational system in which the academicians play guiding role, promoting student-focused researches through team (group) studies, thus developing reading, writing and presentation skills of the students may lead to much affirmative results when compared with the traditional model.

Keywords: Faculty of Law, legal education, student of Law, banking Law, education models, homework, exams of the courses.

* Yrd. Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

2001 yılının Ekim ayında başlayan akademik hayatımın pek de kısa sayılmayan asistanlık dönemi nihayet bittiğinde, tarih 2012'nin 27 Şubatını gösteriyordu. 10 yılı aşkın süredir asistan olarak gerek uygulama (pratik) gerek teorik derslerin yürütülmesinde hocalarımıza yardım ettim. Yardımcı doçent olduğumda üzerime resmî olarak aldığım ilk ders, 3. sınıfın ikinci yarıyılında okutulan seçmeli ders niteliğindeki, 2 kredilik, banka hukuku dersi idi. Bu nedenle banka hukuku, benim için çok anlamlıdır. Tabiri caiz ise banka hukuku, ilk göz ağrım sayılır.

Bu zamana kadar hep kürsü hocalarımızın sistemini takip ederek ders anlatmışken, kadro tahsisi yapıldıktan 2 gün sonra, banka hukuku dersinin tarafıma verildiğini öğrenince, sudan çıkmış balığa döndüm. Artık sazi elime vermişlerdi.

Öğrenciye en yüksek seviyede nasıl ders anlatırım, o ağır ve teknik hukukî sorunları öğrencileri sıkmadan ne şekilde zevkli hale getiririm düşüncesi, beni, değişik arayışlara itti. Öğrencilik hayatından ben de yeni ayrıldığımdan, öğrencilerin bakış açısını, düşüncelerini, neyi sevip neyi sevmediklerini taptaze yaşayan biri olmak, bu konuda bana en iyi rehber olmuştur.

Öğrenciler genellikle şunları sevmez:

Derste kitaba tamamen bağlı olan hoca sevilmez, hele hele kitabı satır satır okuyan hoca hiç hoş karşılanmaz, çünkü hukuk fakültesine gelmiş her öğrenci okuma yazma bilmektedir. Öğrenci, *"hoca, derste kitabı okuduğu için derse girmeye gerek yoktur"* kanısını taşırlar. Öğrenciler, çok hızlı konuşan hocaları iyi dinlerler, fakat bu tür hocalardan çok az şey anlarlar. Bu tür hocaların dersleri ve sunumları kelebek etkisi yaratır.

Öğrenciler, ağır ağır ders anlatan hocaları da pek sevmezler. Cümlelerin sonunu kendisi tamamlayan öğrenci, *"ben hocadan daha iyi biliyorum"* düşüncesiyle derse girmeyi pek tercih etmez.

Bunlara daha birçok şeyi ekleyebiliriz.

Ders anlatmak zordur. Aslında zoru başarsanız dahi bazı derslerin niteliği gereği, öğrenciler o derse ısınamazlar. Ele alınan konuların çok teknik, kendilerinden uzak, işlerine yaramayacak nitelikte bilgi yığını olduğunu düşünürler. Bu düşünce, hoca, dersi iyi anlatsa da, öğrencilerin derse yaklaşmasına engel olur.

Banka hukuku da çok teknik bir alandır. Zira banka hukuku, sadece hukuk değil, içinde işletme, ekonomi hatta psikolojiyi barındıran, disiplinler arası bir hukuk dalı sayılır. Böyle bir dersin sunumunda başarı için salt hukuk bilgisine sahip olmak da yetmez. Hukuk fakültelerinde özel hukukçular, özellikle de ticaret hukukçularına yıkılan bu ders, esasında birçok kamu hukuku kurum ve kavramlarını bünyesinde barındırmaktadır. Bu yönüyle öğretilen banka hukukunun kamu hukuku içinde yer aldığı ağırlıklı olarak savunulmaktadır. Bu nedenle özel hukukçular için banka hukuku zor bir alan sayılır. Dolayısıyla kamu hukuku ilkeleri bilinmeden tam bir banka hukuku bilgisi ve ders anlatımı sağlanamaz. Hâl böyle olunca, dersi sevilir bir duruma getirme, salt dersi anlatmış olmak için anlatmamak amacıyla, özel bir yöntem izlemem gerektiğini düşündüm. Bu düşünce beni, ders işleme ve yürütmede yeni bir metot uygulamaya yöneltti.

Sanatın işlevi için söylenen *“sanat sanat için değil, toplum içindir”* sözünü, derse uygulayarak, mademki *“ders de ders için değil, öğrenci içindir”*, o halde, öğrenci odaklı, başka bir deyişle, öğrenciyi merkeze alarak ve uygulama ve teoriyi kaynaştırarak bir ders yürütme modeli uygulamaya karar verdim.

Eğitim öğretim uygulamalarında geleneksel model olarak nitelendirilebileceğimiz ve hocanın genellikle bir kitaba bağlı kalarak, karşısındaki öğrenci kitlesine hitap ettiği, bu hitabetinin de karşısındakiler tarafından ne kadar anlaşıldığını tespit etmek için yılsonunda bir sınav yapıldığı modelin, artık 21. yüzyıl hukuk fakültelerinde etkinliğini yitirdiğinin, işlemediğinin farkına vardım. Çünkü siz ne kadar iyi bilerseniz biliniz, öğrenciye dersi dinlemek dışında bir sorumluluk yükleyemez iseniz, yani öğrenciyi eğitim-öğretime dâhil etmez, aktif hâle getirmez iseniz, o eğitim-öğretim başarılı olamaz. Bunun sonucunda ise, sadece önüne konan bilgileri alan bir öğrenci profili ortaya çıkar. Bunun yerine, işine yarayacak bilgileri kendisi bulan ve önüne getiren, daha sonra o bilgiyi arkadaşları önünde sunarak diğer öğrencilerle paylaşan, sunum sonrası eleştirileri ve soruları karşılayabilen, bütün bu çalışmaların sorumluluğunu üstlenip bu sorumluluğun ve emeğin hazzını hisseden bir öğrenci modelinin daha yerinde olduğu kanısıyla derslere girmeye başladım.

Ders Dönemi

Öncelikle ilk dört hafta ders anlattım. Bu derslerde verdiğim ders ise, daha çok, kanun kullanmayı öğretmek idi. Hukukun bir bütün olduğunu, kamu hukuku, özel hukuk, işletme, iktisat, sosyoloji gibi ayrımların aslında yapay ayrımlar olduğunu, hepsinin bilgiye ulaşmayı kolaylaştırmak amacıyla insanlar tarafından yapıldığını göstermek için, derse katılan tüm öğrencilerden 1982 Anayasası, Medeni Kanun, Türk Ceza Kanunu, Borçlar Kanunu, Ticaret Kanunu ve dersle ilgili olabilecek diğer kanunları getirmelerini salık verdim. Kas yapmak dışında, bunun birçok yararı olmuştur. Amaç, ders işlenirken tüm kanunların işe yarayabileceğini ve bunların kullanılması gerektiğini öğretmek idi. Elbette sadece bu kanun metinlerinin getirilmesini sağlamadım, onlardan her ders yararlandık. Örneğin, banka hukukunun temel kavramlarını anlatmış olduğum ilk derste, bankanın hangi hukukî alanları ilgilendirdiğini, kanunlardaki hükümlere bakarak göstermiş oldum. 1982 Anayasa'sının 48. maddesinin banka hukuku ile ilişkisine değindik. Bu bağlamda, bankanın özel teşebbüs olduğunu, bu maddeye dayalı olarak banka kurmanın temelde serbest olduğunu öğrendik. Özel teşebbüs niteliğindeki bankaların aynı maddeye göre sözleşme özgürlüğüne de sahip olduğunu, sözleşme özgürlüğünün banka sözleşmelerindeki etkisine değindik. Gerçekte 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun sevk nedeninin yasama organına 1982 Anayasa'sının bir görev olarak yüklendiğini, 167. maddenin 1. fıkrasına¹ bakarak çıkardık. Tük Ticaret Kanunu'na yönelerek, bankaların TTK anlamında bir ticarî işletme, tacir olup olmadığını, unvanının nasıl oluşturulduğunu çözümledik. Bankacılık suçlarını, bu suçlarda kanunilik ilkesinin ne anlama geldiğini, Anayasa ve Türk Ceza Kanunu'nun ilgili maddelerine bakarak irdeledik. Müşterinin banka ile yapmış olduğu kiralık kasa sözleşmesinin niteliğini, tarafların hak ve sorumluluklarını, bankanın sorumsuzluk kayıtlarını, kredi kartına ödenen kart ücretinin sebepsiz zenginleşmeye göre mi yoksa sözleşmeye dayalı olarak alınacağını, Borçlar Kanunu'nu inceleyerek tespit ettik. Daha birçok kanun metnine başvurduk. Böylece, öğrenciler, bir hukuk dersinde tüm mevzuat hükümlerine bakmayı, düzenlemeler arasında bağ kurmayı öğrenmiş oldu.

¹ 1982 Anayasası madde 167/f.1: Devlet, para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemlerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alır; piyasalarda fiilli veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önler.

Yine, bu süreçte, Bankacılık Kanunu'nun ilk 10 maddesini öğrencilerle beraber inceledik. Özellikle amaç ve kapsam maddesi üzerinde önemle durdum. Bunu gerçekleştirirken, öncelikle, madde metnini en az iki öğrenciye yüksek sesle okuttum. Ancak kanun okumanın, roman okumaya benzemediğini göstermek için özel bir çaba sarf etmek zorunda kaldım. Kanun maddesi iyi okunmaz ise iyi anlaşılamaz kuralını, nihayet, 3. haftanın sonunda yerleştirmeyi başarmıştım. Artık kanunu her okuyan öğrenci sözcük vurgusuna önem vermekte idi.

Okumadan sonra, amaç ve kapsam maddesinin ne anlama geldiğini, neden kanunlarda amaç ve kapsam maddesine yer verildiğini irdeledik. Kanunun 1. maddesinde yer alan amaçların neler olduğunu tek tek sıraladık ve Bankacılık Kanunu'ndaki hangi düzenlemenin hangi amaca hizmet için getirildiğini sorguladık. Böylece, kanunda düzenlenmiş olan her bir maddenin hangi amaca hizmet ettiğini tespit edebilen bir öğrenci kitlesi ortaya çıktı. Amaç maddesinin, Anayasanın 48. maddesinin 2. fıkrası² ve 167. maddesinin 1. fıkrası ile ilişkisini ortaya koyduk. Bankacılık Kanunu'nda yapılacak bir değişikliğin ne zaman anayasaya aykırılık taşıyabileceğini, Anayasa ve 5411 sayılı Kanunun amaç maddesi kapsamında irdeledik.

Bu irdelemeler yapılırken, yorum yöntemlerinden yararlandık. Öncelikle lafzi yorumdan başladık. Lafzi yoruma alıştırmak için, her bir sözcüğün eleştirisinin yapılması için öğrencileri teşvik ettim. Hangi sözcüğün teknik olarak yanlış kullanıldığını, amaçsal yorum çerçevesinde, sözün yerindeliliğini sorguladık. Yine, amaçsal yorum kapsamında, eleştiri yapmayan bir toplumun fertleri olan öğrencilerin, eleştirel gözle bakma yeteneğinin gelişmesine özen gösterdim. Örneğin, amaç maddesinde yazılanların yeterli olup olmadığını tartışmaya açtım. Başka ne tür amaçlar yazılabilirdi, sorusunu tartışmaya açtım. Kısaca, maddelerin özüyle ve sözüyle (lafzen ve ruhen) yorumlanması için çaba sarf ettim. Öncelikle lafzın esas alınması gerektiği, çünkü ilk lafız ile karşılaşıldığı, bu anlamda, ilk olarak lafza misafir olunduğu, daha sonra, özle muhatap olunduğunu gösterdim. Bu yönüyle Medeni Kanun'un 1. maddesinin anlamını ortaya koymuş oldum. Bazen sözün, öz ile çelişebileceğini,

² 1982 Anayasası madde 48/f.2: Devlet, özel teşebbüslerin millî ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır.

bu durumda özün tercih edilmesi gerektiğini vurguladım³. Bu sayede yorum yöntemlerine giriş için bir kapı aralamış olduk. Yorum metotlarının neler olduğunu belirterek, hangi metodun ne zaman kullanılacağını ortaya koydum. Dersimiz birden hukuk metodolojisine bürünmüştü. Ayrıca lafzî olarak bir kanun maddesinin tanımlama, örnekleme, sınırlı sayma, açıklama şeklinde kaleme alınabileceğini izah ederek, her bir maddenin hangi yazım tekniği ile kaleme alındığını tespit etmiş olduk. Bu kanun yazma teknikleri ile kıyas, cezaî hükümler, istisnaî hükümler, dar yorum, genişletici yorum ilişkisine değindim. Kanunda geçen “gibi, vs., benzeri” ifadelerin örnekleme metoduna işaret ettiğine, cezaî hükümlerde örnekleme metodunun olamayacağını, çünkü bunun, suç ve cezalarda kanunilik ve kıyas yasağı ilkesini zedeleyebileceğini, Anayasa, Türk Ceza Kanunu ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 7. maddesini ile ilişki kurarak gördük.

Ayrıca derste her bir öğrencinin banka hukuku ile ilgili bir Yargıtay kararı, gazete, dergi haberi getirmesini ve bu dokümanların saklandığı bir banka hukuku dosyası hazırlamalarını istedim. Böylece, yılsonunda ellerinde banka hukuku ile ilgili yargı kararlarının, gazete haberlerinin, banka ile yaptıkları herhangi bir sözleşme metninin, bilimsel makale ve yazıların bulunduğu bir dosyalarının olmasını hedefledim. Bu dosya, bir hukuk alanı ile ilgili olarak mezuniyet sonrasındaki ile-riki iş yaşamlarında kullanacakları bir kitapçık niteliği taşımakta idi.

Esasında her bir dersin, her bir konunun boşa anlatılmadığını, anlatılanların çok uzakta ve sanal ortamda olmadığını göstermek amacıyla banka ile ilişkisi bulunan tüm öğrencilere ödev verdim. Ödev, banka kartı veya kredi kartı olan öğrencilerin bu kartlara ilişkin sözleşmeleri edinmeleri idi. Öğrencilerin hemen hemen hepsinin kartı olmasına rağmen hiçbirinde sözleşme bulunmadığını gördüm. Tüm öğrencilere ilgili düzenlemelere dayanarak bankadan sözleşmeyi talep etmeleri gerektiğini söyledim. Diğer derste bazı öğrenciler bunu alıp gelmişlerdi. Hatta bazı öğrenciler, kanunu yanlarında götürmüş ve banka müdürü ile sözlü tartışmaya dahi girmişlerdi. Ama sözleşmeyi talep eden tüm öğrenciler bunu almayı başarmıştı.

³ Bu sözümüzü, yargı kararı ile desteklemek için, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi’nin 74/2017 Esas ve 74/2830 Sayılı Kararı’nı okuduk. Kararda, “Çağdaş hukukta sözüne göre (lafzi) yorum terk edilmiş onun yerine öze (amaca) yönelik yorum esas alınmıştır. Doğru ve hakka uygun olan da budur” denilmektedir.

Bir öğrenci kredi kartı ile ilgili olarak bir gazete haberi getirmişti. Haberde, kredi kartı için kesilen yıllık ücretin alınabileceği yazılıydı. Öğrencilerin çoğunun kredi kartı vardı ve bu parayı ödüyordu. Ben de kredi kartı sahibi olduğumu ve bu bedeli ödemediğimi, bunun usulünü ve dayanaklarını anlatınca şaşırdılar. Buna ilişkin bazı Yargıtay kararları getirdim ve derste okuttum. Daha sonraki derste birçok öğrencinin kendisinin ve ailesinin kartından kesilen parayı geri aldığını öğrendim. Öğrenciler, övünerek bu durumu anlatıyorlardı. Bazı öğrenciler burs nedeniyle kesilen kart parasını dahi almışlardı.

İlk dört hafta banka hukuku etrafında, esasında hukukun bir bütün olduğunu, özel hukuk, kamu hukuku gibi bir ayırımın çok da önemli olmadığını, kanun kullanmanın önemini, kanunu yorumlama metotlarını, hukukun yaşamın kendisi olduğunu, hak arama yollarını öğretmiş oldum. Anlatılan derslerde öğrenciler bu teorik bilgilerle kalmamışlar, uygulamada haklarını aramaya koyulmuşlar ve başarı elde etmişlerdi.

Ara Sınav (Vize)

4. haftanın sonunda ara sınav gelmişti. Başarı ile gittiğine inandığım metodun sınavlarda da aynen sürdürülmesi gerektiğini düşündüğümünden, özel bir sınav şekli uygulamaya karar verdim. Madem ki hitabet sanatı sergilemeden, öğrenci ile birlikte bilgiye elimizdeki temel kaynaktan, yani mevzuattan ulaştık, neden sınavda da aynı metodu uygulamayayım diye düşündüm. İş yaşamında hiç kimsenin size mevzuata bakmayı yasaklaması mümkün değilken, -aksine, hukukçudan kanuna bakarak görüş bildirmesi, konuşması beklenir- asıl görevi sadece teoriye (nazari ilim deryasına) gömülme değil, ülke gereksinimlerine cevap verebilecek yetenekli hâkim, savcı, avukat, kısacası hukuk neferleri⁴ yetiştirmek olan biz öğretim üyelerinin, öğrencilerin tam da mevzuat kullanmayı öğrenmesi gerektiği bu yıllarda, özellikle de sınavlarda, mevzuatı yasaklamamanın hiçbir anlamı olmadığını düşünüyordum. Buna istinaden tüm sınavlarımda mevzuatın serbest olmasına karar verdim ve sınav sorularını, mevzuattan yararlanmalarını sağlayacak şekilde hazırladım. Öğrencilerin, sınavda da yanlarında 1982 Anayasası, Türk Ceza Kanunu, Türk Medeni Kanunu, Borçlar

⁴ Hirsh, Ernst: Pratik Hukukta Metod, 3. Bası, Ankara 1978, s. 4.

Kanunu, Türk Ticaret Kanunu, Bankacılık Kanunu başta olmak üzere işlerine yarayacağını düşündükleri tüm kanun metinlerini getirmelerini istedim ve bunlardan yararlanmanın serbest olduğunu sınav talimatında belirttim.

Sınavda 4 soru sordum. Sorular şunlardı.

1. *Banka, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda tanımlanmamakla birlikte, kısaca, mevduat toplama, kredi verme veya bankanın tekelinde bulunan işlemlerle uğraşan anonim şirket şeklinde tanımlanabilir.*
 - a. *Bu tanıma göre, banka işletmesi, bir ticarî işletme midir?*
 - b. *Banka tacir midir, neden?*
2. *Türkiye'de bir bankanın kuruluşu için izin şartı göz önüne alındığında (5411 s. Kanun m. 6), yasal koşulları taşımayan veya izin almayan bir anonim şirket, mevduat toplama, kredi verme veya bankaların tekelinde bulunan bir işlemle uğraşırsa, banka olur mu? Eğer yanıtınız hayır ise, hukuki statü açısından nasıl bir durum (tacir, tacir sayılanlar, tacir gibi sorumlu olan vs.) söz konusu olur?*
3. *Bankacılık Kanunu'nun ana taşıyıcı kolonlarından biri olmasına rağmen "banka" tanımlanmamıştır. Bu tercihin nedenini yazarak, yerinde olup olmadığını tartışınız.*
4. *5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun "Kapsam" başlığını taşıyan 2. maddesinin son fıkrasında, "Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde genel hükümler tatbik olunur" düzenlemesi yer almaktadır. Bu düzenlemedeki "genel hükümler" ile" kastedilen nedir? Açıklayınız.*

Sınav soruları ile karşılaşan tüm öğrencilerin hemen yanlarında getirdikleri kanunlara sarıldıklarına tanık oldum. Her biri, değişik kanun metinlerini inceliyordu. Sınav bittiğinde sonucun nasıl olacağını merak ediyordum. Bu yüzden hemen sınav kâğıtlarını okumaya başladım. Öncelikle şunu fark ettim ki, öğrenciler cümle kurmakta çok zorlanmaktaydılar⁵. Devrik cümleler çoğunlukta idi. Hâlâ hukuk dili ile bir cevaplandırma yapmakta güçlük çektikleri görülmüyordu.

⁵ Bunun nedeni, ilkökul yıllarından başlayarak, eğitim sistemimizin sadece okumaya, anlamaya ve test tekniğine dayanmasıdır. Eğitim faaliyeti içerisinde, düşündüğünü yazıya dökme, maalesef, önemli bir yere sahip değildir. Bu yüzden, kalemi tutuk öğrenciler ortaya çıkmaktadır.

Sınav kâğıtlarını okuduğumda çok da parlak bir sonuç ile karşılaşmadım. Normal ve ikinci öğretimde toplam 115 öğrenciden sadece 9 kişi geçer not olan 60 ve yukarısı not almıştı. Bu oran yüzde 10 bile değildi. Kanun kullanmayı bilen öğrenciler için bu sorular gayet kolay sayılırdı. Ancak, çıkan sonuç, öğrencilerin, hâlâ hukukî soru ve sorunların kanunda yazan yanıtlarını bulmakta zorlanmakta oldukları idi. Bu durum, bir sözcüğün anlamını bilmeyen öğrencinin sözlük kullanma becerisinin olmaması ile ifade edilebilir.

Sınav sonunda öğrenciler de tepkiliydi. Çoğu, düşük not aldığından yakınmakta idi. Sınav sonrası ilk derste sınav sorularını çözmeye karar verdim. Sadece sorularla ilgili olan maddeleri açıp okudum. Böylece, öğrenciler aslında sınavda neden kötü not aldıklarını anlamışlardı.

Ödev Uygulaması

Sınav sonrasında uyguladığım ders işleme ve sınav metodunu sürdürüp sürdürmeme hususunda tereddüdüm oluşmuştu. Ancak her yiğidin bir yoğurt yiyişinin olduğunu, en azından farklı bir şekilde ders işlenebileceğine ve bu yöntemin öğrenciler için yararlı olacağına inandığımdan, sonuna kadar aynı çizgide ilerlemeye karar verdim.

Kanun kullanmayı ve maddeleri lafzen ve ruhen incelemeyi öğrettiğim metodun ardından 3 veya 4'er kişilik gruplara ödevler dağıttım. Bu ödevlerin konuları Bankacılık Kanunu'nun temel kavram ve müesseseleri idi. Örneğin, finansal holding şirketleri, İMF, Türk bankacılık sektörü ve yapısı, saklama hizmetleri, kredi kartları, banka yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu, bankacılık suçları, leasing, faktöring, katılım bankaları, mevduat bankacılığı, TMSF gibi konulardı.

Ödevlerin en az yirmi kaynak ile yazılmasını, dipnot kullanılmasını, kaynakçasının bulunmasını, 15 sayfadan az kaleme alınmamasını, yani, lisansüstü eğitimde öğrencilerin hazırlamak zorunda oldukları ödevler şeklinde hazırlanmasını istedim. Tabi ki ilk derste bir ödevin nasıl hazırlanması gerektiğini ayrıntısıyla açıkladım. Öğrenciler öncelikle konularıyla ilgili tüm kaynakları bulacaklar, bu kaynakları getirecekler, ben inceledikten sonra uygun kaynakları belirleyeceğim ve sonra, içindekiler kısmı hazırlanıp bana gönderilecek, ben de içindekiler kısmına onay verdikten sonra yazma aşamasına geçilecekti. Hazırlanan ödevlerin sunum tarihinden bir hafta önce ileti yoluyla

bana gönderilmesini istedim. Böylece gönderilen metinde düzeltmeler yapıp, bazı önemli noktalara işaret ettim. Öğrenciler, bu düzeltmeleri yaptıktan sonra hazırladıkları ödevin fotokopisini, sunum yapacakları günden 2 gün önce, kırtasiyeye bırakacak, diğer öğrenciler ise, bu ödevleri edininip, inceleyerek derse katılacaklardı. İşlemesini istediğim sistem buydu. Birkaç haftalık acemilikten sonra sistem yavaş yavaş işlemeye başladı.

Öğrenciler ödevlerini hazırlayıp yolladılar, düzeltme yapıp tekrar yolladım ve gruptaki her bir öğrencinin 5'er dakika sınıf önünde ödevlerini sunmalarını sağladım. Öğrencilerden sunumu iyi olan da vardı orta derecede olan da. Ancak tüm öğrencilerin sınıf önünde kendi hazırladıkları ödevleri sunmalarını istedim. Bu sayede, iş yaşamında kitle önünde sunum yapacak olan öğrencilere, şimdiden bunu alıştırmaya çalıştım. Öğrencilerin hem medenî cesareti hem kendine güvenleri arttı.

Öğrenciler ödevi sunduktan sonra, dinleyenlerin sunum yapanlara soru sormalarını sağladım. Böylece, ödevlerin benimsenmesini, diğer öğrencilerin ödevleri inceleyip gelmelerini, dinlemelerini ve anlamalarını teşvik etmeye çalıştım. Arkadaşlık hukukundan kaynaklı olsa gerek, öğrenciler, sunum yapanlara soru sormaktan önceleri çekiniyordu. Ancak zamanla bunu aştık. Sunum yapanlara sorular soruyor, onlar da bu soruları ödevleri kapsamında cevaplandırıyorlardı.

Ayrıca soru-cevabın ardından, dinleyen öğrencilerden ödev ile ilgili eleştiri getirmelerini istedim. Eleştirel bakışın temel alındığı bir kanun inceleme sistemini ödevlere uygulamamak olmazdı. Eleştiriye açık olmak, yapılan eleştirilere cevap vermek veya kabullenmenin büyük bir erdemlik olduğunu hissettirmeye çalıştım. Tabi ki bir iki hafta, ödevlere yönelik ben eleştiri getirdim. Ödevlerin şekil ve esas yönünden eksikliklerini anlattım. Daha iyi bir ödev için neler yapılması gerektiğini tek tek sıraladım. Bu derslerde öğrenciler atıflarındaki yanlışlıkları, bölümlendirmenin anlamını, ödev hazırlama sistematığını, ödev hazırlayan ve sunan arkadaşlarının ödevleri üzerinde sığağı sığağına gördüler. Birkaç hafta sonra sistem oturmaya başlamıştı. Ödevi sunan öğrencilere arkadaşları soru soruyor, sonra ödevi eleştiriyorlardı. Böylece, hemen hemen tüm öğrenciler, kitle önünde sunum yapmış, ödevleri kapsamında sorulara ve eleştiriye maruz kalmışlardı.

Dönem sonu bittiğinde, elimizde yaklaşık 30 ödev konusu vardı. Tüm ödevlerden sorumlu olunduğu belirtildikten sonra, ara sınav (vize) benzeri bir sınav yapılacağını söyleyip, yılsonu (final) sınavı için soru hazırlamaya başladım.

Yılsonu (Final) Sınavı

Artık hasadın vakti gelmişti. Finaller, hasat gibidir. Dönem boyunca emek harcıyarak belirli bir sistematik çerçevesinde ders anlatılmış, ödev hazırlatılmıştı. Öğrencilere verilen emeğin karşılığı notlara göre anlaşılacaktı.

Yılsonu sınavı da test olmayacak, öğrencinin düşünme, araştırma, bulma ve yazma yeteneğinin gelişmesine hizmet edecekti.

Sınavda şu soruları sordum:

Soru 1. *Banka hukuku dersinde hazırlamış olduğunuz ödev hakkında lütfen genel olarak bilgi veriniz.*

Soru 2. *Banka hukuku dersinde neler öğrendiğinizi ve banka hukuku dersinin, bir hukukçu olarak size ne kattığını yazınız. Özellikle meslek hayatınıza adım attığınızda, banka hukuku ile ilgili hukukî bir sorunla karşılaştığınızda, ödevinizi hazırlama aşamasında edindiğiniz deneyim, sorunun çözümünde size nasıl bir katkı sağlayacaktır?*

Soru 3. *Son yıllarda, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın merkezinin İstanbul'a taşınması konusu tartışılmaktadır. Bankanın merkezinin İstanbul'a taşınmasının 1982 Anayasası'nın 3. maddesine aykırı olup olmadığını tartışınız. 1982 Anayasası Madde 3- Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir. Bayrağı, şekli kanununda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır. Millî marşı "İstiklal Marşı"dır. Başkenti Ankara'dır.*

Soru 4. *BDDK Başkanı Tevfik Bilgin, 2008 yılında, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu ve Genç Finansçılar Öğrenci Topluluğu tarafından davet edildiği 'Türk Bankacılığı Sektörü Mevcut Durum ve Beklentileri' konulu konferansta, yabancı bankaların sektördeki payının yüzde 40'larda olduğu Türkiye'de, yabancı bankalarla ilgili bir stratejisi oluşturulması gerektiğini belirtmiştir.*

Bankacılık sektöründe yabancı bankaların payı, 2008 yılı itibarıyla, Yunanistan'da yüzde 20, Almanya'da yüzde 5, İtalya'da yüzde 8, İspanya'da

yüzde 10, Hollanda'da yüzde 10, Danimarka'da yüzde 17, Avusturya ve Fransa'da yüzde 19; Avrupa Birliği dışındaki ülkelerden Amerika'da yüzde 19, Japonya'da yüzde 6.7, Avustralya'da yüzde 17, Kanada'da yüzde 4.8 olduğu görülmektedir.

Türk Bankacılık sektöründe Halkbank ve Ziraat Bankasının özelleştirilmesi sık sık konuşulan konulardandır. Bu bankaların yabancılara satışının Türk bankacılık sektörüne ne gibi bir etkisi olabilir? Bankacılık Kanunu'nun amacı, 1982 Anayasası'nın 48. maddesinin 2. fıkrasında yer alan, "Devlet, özel teşebbüslerin millî ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürütmesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır" hükmü ve diğer kanunî düzenlemeler göz önüne alınmak suretiyle tartışınız.

Sınavı öğrenci odaklı olarak değerlendirdiğimizde, 25 puanlık bir sorunun hazırlanan ödevlerden olduğu, bu ödevi hazırlayan öğrencinin, deneyimini anlattığı ikinci soruyu da rahatlıkla yapacağı düşünüldüğünde 50 puanı alacağı garantidir. Nitekim, öyle de oldu. Ödevi hazırlayan her öğrenciye 1. soru için istisnasız 25 puan verdim. 2. soru için de aynı şekilde, tam puan verdim. Diğer sorulara gelince, gerçekte bu tür soruların doğru cevabının bulunmadığı kanaatindeyim. Elbette 3. soru için Türk idare teşkilatının yapısı, anayasa hükmünün yorumlanması, bu bağlamda, dar yorumun veya geniş yorumun tercih edilmesi mümkün olabilir. Taşınma işleme, hükmün içeriğini boşalttığından bahisle anayasaya aykırı görülebilir veya başkent kavramının dar yorumlanması gerektiğinden anayasaya aykırı olmadığı ileri sürülebilir. Önemli olan ekonomik, ticari, sanayi vb. bakış açısıyla değil, hukuki mülhazalarla bir cevap vermektir. Bu şekilde verilen her tür yanıtı tam puan verdim. Asıl istediğim, hukukçunun hukuki bakış açısıyla yanıt vermesiydi. Yürürlükte bulunan bir hükmü, ekonomik, turizm, hatta turist sayısına göre değerlendirme yapanlara maalesef, puan vermedim. Elbette hukukî düzenlemelerin altında da ekonomik, sosyolojik vs. nedenler yatabilir. Ancak ne tür neden olursa olsun, kanunî düzenlemeleri yorumlarken hukukî yorumlara sadık kalmak gerekir. Bu soru ile başka bir şeyi de hedefledim. Hukukçu sadece kanunları incelemez, ülkenin tartışma konularını da hukukî bir bakış açısıyla yorumlar. 3 ve 4. sorularım ile bunu vermeye çalıştım. Ülkede ekonomistler, sivil toplum kuruluşları temsilcileri veya adını sayamadığımız birçok kişi ve kurum bir konuda tartışırken, hukukçunun, ülke sorunlarından uzak kalması, bu sorunları hukukî çerçevede tartışmaması olağan bir durum değildir.

Öğrencilerin emekle hazırladıkları ödevler çerçevesinde 50 puan, hukukî bir zeminde ve bakış açısıyla cevaplandırdıkları diğer iki soru için de 50 puan olmak üzere, çoğunluğun iyi bir puan alacağını bekliyordum. Gerçekten de öyle oldu. 22 kişi yılsonu sınavından kalmış, diğer öğrenciler geçmişti. Bu 22 öğrencinin ise, hemen hemen derslere hiç devam etmeyen ve ödev hazırlamayan öğrenciler olduğu görülmüyordu.

Sınav kâğıtlarını değerlendirirken özellikle 2. sorunun yanıtını çok merak ediyordum. Acaba banka hukuku dersinde neler öğrenmişlerdi ve banka hukuku dersinin, bir hukukçu olarak onlara kattığı şey neydi? Meslek hayatına adım attıklarında, banka hukuku ile ilgili hukukî bir sorunla karşılaştıklarında, ödevi hazırlama aşamasında edindikleri deneyim, sorunun çözümünde onlara nasıl bir katkı sağlayacaktı. Buna ne yanıt vermişlerdi?

Öğrencilerin verdikleri yanıtlar genellikle şöyleydi.

- *Ders sayesinde ezberden ziyade, yorum gücünün geliştiği,*
- *Öğrenci merkezli bir sistem izlenmesinin yararlı olduğu,*
- *Derste ve ödevlerde, yanlış da olsa, fikirlerin açıklanması gerektiği,*
- *Herhangi bir sorunla karşılaşıldığında, kapsamlı ve ayrıntılı bir araştırmanın yapılması gerektiği,*
- *Gazetelerin ekonomi sayfasını hukukçuların da okumasının gerektiği,*
- *Araştırmanın ne kadar zevkli olduğunun farkına varıldığı,*
- *Ödev hazırlamanın araştırma yeteneğinin ortaya çıkmasını sağladığı,*
- *Farklı kaynaklardan aynı konuyla ilgili yorum farklılıklarının, konuyu aydınlatılabilmek açısından yararlı olduğu,*
- *Word programında ödev yazmanın önemli olduğu*
- *Analitik düşünmenin geliştiği,*
- *Bir sorunu çözerken, nereden başlanması ve hangi aşamaların takip edilmesi gerektiğinin öğrenildiği,*
- *Banka hukuku ile ilgili hür türlü dava ve sorunun, ödev hazırlama metodu yardımıyla, rahatça çözülebileceği,*

- *Yazım ve imla kurallarına dikkat edilmesi gerektiği,*
- *Toplum huzurunda konuşabilme yeteneğinin edinildiği,*
- *Bir hukukçu olarak sorgulama ve eksiklikleri görme yetisi kazanıldığı,*
- *Banka hukuku dersi sayesinde 3 yıldır gerçek anlamda bir araştırma ve kaynak soruşturma işinin yapılmış olduğu,*
- *Derste yapılan teorik ve uygulamayla ilgili tartışmalarla ilk defa hukuk öğrencisi olduğumun farkına varıldığı,*
- *Hoca olmanın zorluklarından olan öğrencilere hitap etmenin ne denli zor olduğunun yaşanarak öğrenildiği,*
- *Grup çalışması ve çok yanlı bakış açısıyla ödevlerin hazırlandığı,*
- *Ödevi hazırlarken bir plan dâhilinde hareket edip, kaynakları tarayıp bulmak, bunları tasnif edip konuyla ilgili planları seçip almak ve sonuç olarak, ortaya bir taslak çıkarmakla, bir konu araştırmasında nasıl hareket edileceğinin öğrenildiği,*
- *Kelimelerin anlamının ne kadar önemli olduğunu ve aslında kullanılan kelimelerin birçoğunun anlamının bilinmediği ve bu sebeple, çoğu şeyin öğrenilemediği ya da yanlış öğrenildiği,*
- *Bir konu hakkında araştırarak öğrenmenin, onun ayrıntılarına inilmesinin, bunun, salt ders anlatan hocanın dinlenilmesinden daha zevkli ve daha öğretici olduğunun öğrenildiği,*
- *Artık, ileride ortaya çıkabilecek sorunlar bilindiğinden, kısa süre önce iptal ettirilen kredi kartıyla ilgili bankaya gidip, bankadan, herhangi bir borcun olmadığına dair yazı alındığı,*
- *Araştırma yapılırken, banka hukuku kitaplarının ne kadar çok olduğunun farkına varıldığı ve banka hukuku aslında daha çok üzerinde durulması gereken bir ders olduğu,*
- *Ödev çalışmasında, hangi kaynaklara bakılması gerek ya da sadece bulunan kaynak veya bilgiler değil, kişinin kendi yorumunu da katma konusunda bakış açısının geliştiği,*
- *Hazırlanan ödevin, akademik anlamda bir çalışmanın nasıl hazırlandığını öğrettiğini,*
- *Üç yıllık fakülte hayatında en çok zorlayan, ancak en büyük katkıyı sağlayan dersin banka hukuku dersi olduğu,*

- *Kitapların ve tezlerin öyle kolay yazılmadığını, bunların gerek teknik gerek sabır gerekse araştırma anlamında yoğun emek ürünü olduğunun görüldüğü,*
- *Ödevin, gelecek yıl hazırlanacak olan tezde yardımcı olacağı⁶*
- *Sadece bilgi depolama olarak değil, normal bir vatandaşın da öğrenmesi gereken bilinçlenme dersi olduğu,*
- *Sorunu çok fazla kaynaktan araştırmak gerektiğini ve bilginin sonsuz bir deniz olduğunun görüldüğü,*
- *Ödevde, ülkemizdeki yabancı banka oranlarını, bunların milli bankalarımıza oranına şahit olunduğu, bunun, bankacılık alanında da yabancılaşmayı getirdiği,*
- *Daha önce konu ile ilgili hususlarda eseri olan yazarların haklarının ihlâl edilmemesi gerektiği,*
- *İlk defa bir sınava, motor gibi notları, konuları ezberlemeden de bir şeylerin öğrenilebileceğini anlayarak geldiği, kitabı, kanunu ezberlemenin kolay, ama onu uygulayabilmenin zor olduğu, bu ödevler ve dersin, kanunu yorumlamayı öğretici nitelikte olduğu,*
- *Hukukun her dalının aslında ayrı bir bölüm olmadığının, hep birlikte bir bütünlük arz ettiğinin görüldüğü,*
- *Bir hukukçunun sorumluluk sahibi ve bunun bilincinde olması gerektiği, ödevleri hazırlarken bu sorumluluk bilincinin daha da yerleştiği, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü'nde aşırı bir emek verildiği, Enstitü'deyken epeyce yaşlı bir hoca⁷ görüldüğü ve her sabah orada olduğu ve hep bir şeyler okuduğunun öğrenildiği, gerçekten akademisyen ruhlu doğmanın böyle bir şey olduğunun farkına varıldığı,*
- *Akademik çalışmanın ne kadar değerli olduğunu ve emek verip bunu sunan insanlara daha fazla saygı duyulması gerektiği,*

⁶ Banka hukuku dersi fakültemizde 3. sınıf seçmeli derstir. 4. sınıfta öğrenciler. güncel hukukî sorunlar adı altında 2 kredilik zorunlu bir ders almaktadırlar. Öğrenciler, bu derste, sadece bitirme tezi niteliğinde bir çalışma yapmakta ve çalışmaya göre not almaktadır.

⁷ Bahsi geçen hocamız, Ankara Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalından emekli olan Prof. Dr. Yaşar Karayalçın'dır. Karayalçın, hâlâ Enstitü binasının son katındaki odasında çalışması sürdürmekte ve her gün Enstitü Kütüphanesi'nde araştırma yapmaktadır.

- *Ödev ve bilgi sayesinde, kimsenin, kimseden haksız bir menfaat sayılayamayacağını öğrenildiği,*
- *Ödevler sayesinde, hayatın ve bilginin yalnızca "google"dan ibaret olmadığını gösteren bir öğretim ve eğitim dönemine tanık olunduğu,*
- *Ödev ve ders sayesinde her şeye eleştirel bakabilmeyi, tek açıdan bakmıyayı, aksi görüşlere değinmenin insana objektiflik kattığını,*
- *Derste klasik ders tekniğinin dışına çıkılarak konuları öğrencilerin anlatmasının, bir kitaptan değil de birden fazla kaynaktan yararlanarak hazırlanması, gerçekten bir üniversite öğrencisi ve bir hukukçu olarak hissetmeyi sağladığı,*
- *Bu ders ve hazırlanan ödev sayesinde, Ziraat Bankası gibi büyük bir kuruluşun kesmiş olduğu kart ücretlerini geri alınabildiği, mevduat bankalarına yatırılan bir miktar paranın 10 yıl içinde aranıp sorulmaması durumunda fona aktarılmasıyla ilgili olarak ilerde mutlaka karşılaşacağı ve bu konuda mutlaka bir dava açılması gerektiği,*
- *Ödev sırasında internet bankacılığının yakından öğrenildiği, artık bankamatikte veya bilgisayarla işlem yaparken önce çıkan yazıları dikkatlice okunduğu, en önemlisi banka görevlilerinin "bu böyle, sözleşme böyle" gibi açıklamalarına kanılmaması gerektiği,*
- *Kaynakları bularak ve onları özümseyerek yazıldığı, fikir hırsızlığını en aza indirmenin öğrenildiği,*
- *Ders ve ödev sayesinde, artık bir banka veznesi etrafındaki diğer müşterilere göre ayrıcalıklı hissedildiği,*
- *Bankaların kredi kartı için ücret isteyemeyeceğinin öğrenildiği ve bu sayede bankaya başvurarak kesilen paranın geri verilmesinin talep edildiği, hatta ailedeki diğer kişilerin de paralarının aynen geri alındığı,*
- *Güncel konularda bilgi sahibi olunduğu, bu edinilen bilgiler sayesinde ilk işinin kredi kartımdan alınan yıllık kullanım bedeli ücretine itiraz etmek ve geri almak olduğu,*
- *Öğrenilen bilgilerle bizden daha az şey bilen banka görevlilerine de hukuku bizim öğretmemiz gerektiği,*

öğrenciler tarafından ifade edilmiştir.

Bütünleme Sınavı

Bütünleme sınavına 22 öğrenci girmişti. İlk sorunun doğru yanıtı 40 puan, diğerleri ise 60 puandı. Bu puanlama sistemi ile ödev yapmayan öğrencilerin 60 puan üzerinden sınava girmesini sağladım. Böylece bir öğrenci ödev hazırlamamış olsa dahi diğer soruları tam olarak yanıtlarsa 60 puan alacaktır. Dolayısıyla değişik mazeretleri nedeniyle ödev hazırlayamayan öğrencilere de bir fırsat vermek istedim. Sınav metodu olarak yine, mevzuat serbestti ve ondan yararlanmalarını sağlamaya yönelikti.

Sorular şu içerikte idi.

Soru 1. *Banka hukuku dersinde hazırlamış olduğunuz ödev konunuz hakkında lütfen, genel olarak bilgi veriniz.*

Soru 2. *Bankacılık Kanunu'nun 1. maddesi çerçevesinde Kanun'un amaçlarını yazarak, her bir amaca hizmet eden, kanunda 3 tane hüküm bulunuz. Örneğin, "Kanunun 1. maddesindeki yer alan amaçlardan biri A'dır. Kanunun 23. maddesi, bu A amacına hizmet etmektedir. Kanunun 34. maddesi, B amacına hizmet etmektedir" şeklinde yanıt verilecektir.*

Soru 3. *Bankacılık Kanunu'nun 8. maddenin 1. fıkrasının d bendinde, banka kurucu ortaklarının maddede sayılan suçlardan hükümlü bulunmaması gerektiği belirtilmiştir. Acaba bu bendin sonunda "ve sair, gibi, ve benzeri suçlardan hükümlü bulunmaması" şeklinde bir ibare getirilebilir miydi? Getirilirse hukukî sonucu ne olabilir?*

Soru 4. *Bankacılık Kanunu'nun 8. maddenin 1. fıkrasında, banka kurucu ortaklarının işin gerektirdiği dürüstlük ve yeterliliğe sahip olması gerektiği öngörülmüştür.*

Sizce bir banka kurucu ortağı hangi şartlarda işin gerektirdiği dürüstlüğü ve yeterliliğe sahip olur? Özellikle, 8. maddenin d bendi ile bağlantı kurarak, hükme yönelik ne gibi bir eleştiri getirebilirsiniz?

Bütünleme sınavı sonunda kalan öğrenci sayısı 5'ti. Bu rakam, sıfırcı bir hoca olmadığımı da ortaya koymuş oldu. Dönemin sonunda sınıfın yüzde 95'i başarı ile dersi geçmişti.

Banka Hukuku Dersinin Ardından Genel Bir Değerlendirme

Yaklaşık 14 hafta boyunca belirli bir sistematik çerçevesinde öğrenci odaklı ve sorgulayan, araştıran ve ortaya somut bir şeyler koyan öğrenci yetiştirmek amacıyla gayrette bulundum. Aslında yılsonu sınavının 1. ve 2. soruları tüm dönemin öğrenciler tarafından nasıl anlaşıldığını anlamaya yönelikti. Ben de öğrencilerin ne düşündüğünü, izlediğim yöntemin doğru olup olmadığını tespit edecektim. Bu yönüyle yılsonu sınavı benim için de bir sınav anlamını taşımaktaydı.

1 ve 2. soru çerçevesinde öğrenciler tarafından ifade edilen tüm bu görüşler, bana, takip ettiğim ders işleme ve ödev hazırlatma yönteminin yerinde olduğunu hissettirdi. Ben, ilk akademik sınavımdan kendi adıma geçer⁸ puan aldığımı düşünüyordum. Tüm bu uygulamaları yapmasaydım nasıl olurdu diye düşündüm. Derse önceden hazırlanır, temel kavramları elimden geldiğince anlatır ve sınavda da anlattığım konuların öğrenciler tarafından ne derece hatırlandığını ölçmeye yönelik bir sınav yapardım herhalde⁹. Böylece öğrenciler derse aktif olarak katılmaz, emek harcamaz, hocanın bilgisi çerçevesinde hukukî kavram ve kurumları görür, kütüphanenin, araştırmanın anlamını bilmez ve -burada ifade etmeden geçemeyeceğim- 1. sınıfta hukuk metodolojisi dersini takip ettikleri kitabın yazarı olan sayın Prof. Dr. Yaşar Karayalçın'ın meslek aşkına tanık olamazlardı. Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde üzerime kayıtlı ilk resmi dersimde, Ankara Hukuk Fakültesi'nde doktora yaptığım yıllarda tanıştığım ve hâlâ hazzını dimağımda hissettiğim bu eğitim-öğretim modelini, lisans düzeyinde ders verdiğim kürsüde, öğrencilerime sunduktan sonra, bu modelin lisans düzeyinde de başarı ile uygulanabileceği sonucuna vardım.

⁸ Bu cümlede kullanılan "geçer" sözcüğü, geçme notu olan 60'ı ifade eder şekilde bilinçli olarak seçilmiştir. Bunun yerine 'iyi' veya 'pekiyi' sözcüğünü kullanmadım. Zira ülkemiz bilim ve hukuk eğitimini hayatında, katedeceğimiz daha nice yollar olduğunu, halk deyimiyle, daha çok ekmek yememiz gerektiğini düşünüyorum.

⁹ Çünkü maalesef eğitim öğretimde çok fazla metot yoktur ve kullanılan metotlar da genellikle öğretim üyesi odaklı ve sınavlar da ezbere dayalıdır.